

O láske, ktorú treba objaviť

Decembrový dar

Jenny Gladwellová

Decembrový dar

Decembrový dar

Jenny Gladwellová

Original title: Jenny Gladwell: A GIFT IN DECEMBER
Copyright © Genevieve Herr, 2019
First published in Great Britain in 2019 by Hodder & Stoughton
An Hachette UK company

Genevieve Herrová si uplatňuje morálne právo
identifikovať sa ako autorka tejto knihy.

Translation © Dorota Berecová, 2020
Cover design: emmagraves.co.uk
Cover illustration © rangizzz/Shutterstock
Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2020

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri.

www.fortunalibri.sk

Redakčná a jazyková úprava Zuzana Reiselová

Prvé vydanie

Táto kniha je fikcia. Mená, postavy, miesta a udalosti
sú buď výtvorom autorkinej fantázie, alebo sú použité fiktívne,
a preto akákoľvek podobnosť so skutočnými živými
alebo mŕtvymi osobami, obchodnými spoločnosťami,
udalosťami či miestami je úplne náhodná.

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať,
ukladať do informačných systémov ani rozširovať
akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky,
fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami,
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ISBN 978-80-573-0041-0

Venujem Alexovi

Nybergsund, Nórsko, 11. apríla 1940

Snežilo.

Mladý vojak stál pri nákladnom aute, fajčil, tmavé oči upieral na skupinku mužov zhrčených obďaleč. Ticho ho znepokojovalo omnoho väčšími než bombardovanie. Naposledy si potiahol z cigarety a odhodil ohorok. V ústach mal kyslú pachuť.

Zdalo sa, že muži napokon dospeli k rozhodnutiu, obrátili sa a vydali sa k nemu. Zababušení v hrubých kabátoch, s teplými šálmi okolo krku náhlivo kráčali po snehu. Jeden z nich bol jeho nadriadený dôstojník. Ostatní, ktorých poznal, boli členovia vlády. Tváre mali bez výrazu, a predsa napäté. Piaty muž bol kráľ Haakon.

Tak, pomyslel si vojak, už je to tu, odchádzajú. Po týždňoch debát, kľučkovania a vyjednávania kráľ Haakon opúšťal svoj národ a krajinu. Toto rozhodnutie sa v tých zvláštnych časoch zrodilo nie zo zbabelosti, ale z čirej, nezlomnej odvahy. Nepravdepodobný monarcha, o ktorom si každý myslel, že nestojí za veľa, bol azda odvážnejší, než sa všetci domnievali. Odmietol vymenovať bábkového predsedu vlády a stal sa nepriateľom nacistického režimu. Každý okamih, keď zostával v krajine, preto preňho aj pre ľudí v Nybergsunde predstavoval nebezpečenstvo.

Vojak vedel, čo zamýšľajú. Mali vyraziť do Molde, srdca nórskeho odporu, odtiaľ k švédskej hranici – a potom bohvie. Kráľ sa domnieval, že bude môcť zostaviť vládu v cudzine, azda v Anglicku. Nórsko by tak dostalo príležitosť nakresliť čiaru, ktorú nemožno prekročiť, a bojovať za demokraciu a slobodu.

Pod podmienkou, že ostanú nažive.

Hranica sa nikdy nezdala taká blízka a zároveň taká vzdialená.

Postavy sa priblížili a vojak sa narovnal. Dych sa mu v studenom vzduchu zrážal na paru. Sneh už padal husto a pokrýval mu plecيا. Pohľad sa mu stretol s dôstojníkovým.

„Kráľ odíde,“ povedal nadriadený, keď podišiel k vojakovi. „Ste pripravený?“

„Áno, pane,“ odvetil vojak.

„Nech sa páči, Vaša Výsosť.“ Dôstojník odprevadil kráľa k autu.

Vojak si na kráľovu tvár za posledný týždeň zvykol – už to preňho bola len tvár ako ktorákoľvek iná. Trochu vycivená, schudnutá po týždňoch starostí, s mohutnými fúzmi a hustým obočím.

V tých posledných chvíľach sa vojak pristihol, že nasleduje svojho dôstojníka či kráľa, ale hľadá na ženu stojaucu za nimi. Uvedomil si, že sa na ňu musí dívať, lebo možno je to naposledy. Musí vpijať jej tvár – tie výrazné líčne kosti, tmavomodré oči, husté tmavé vlasy, ktoré jej v pružných vlnách vyrastali z čela. Vštepiť si ju do pamäti, aby nikdy nezabudol.

Dôstojník mu krátko položil dľaň na plece, zatiaľ čo ostatní pomáhali kráľovi nasadnúť do nákladného auta. „Naša krajina sa na vás spolieha,“ povedal. „Kráľ nie je vojak,“ dodal stroho. „Urobte všetko, aby ste ho dostali na hranicu.“

Vojak prikývol.

A potom žena urobila krok k nemu a vystrela dlaň, aby jej ju stisol. Uchopil jej ruku, pocítil, ako pod rukavicou pulzuje krv. Rýchlo pritiahol ženu k sebe a na kratučký okamih sa jej studené líce pritislo na jeho líce.

„Dávaj si na seba pozor,“ šepala mu do ucha chrapľavým hlasom.

„Aj ty.“

„Napíšem ti.“

Potom sa rozbehol preč, vyštveral sa do auta, kde mlčky sedeli dvaja muži. Stlačil pedál až na podlahu a auto sa začalo prebíjať snehom. Celý čas sa díval v spätnom zrkadle, ako sa mu žena stráca z dohľadu, až ju pohltila nekonečná bieloba.

Drahý Thomas,

tento list je posledný, ktorý Ti píšem.

Spočiatku som sa nazdávala, že mi to nebude prekážať, no ukázalo sa, že je to ťažké – písať a nedostať odpoveď. Čo sa Ti preháňa hlavou, keď odo mňa dostaneš list? Poskočí Ti srdce?

Vieš, že je koniec – nemusím Ti to hovoriť. Píšem však ešte naposledy, lebo by mi tuším dobre padlo, keby niekto vedel, aká som bola šikovná. Podarilo sa mi to, pravda? Napadlo mi, že Ťa možno poteší, ak budeš mať túto pamiatku. Rada by som počula, ako povieš: Výborne, Marit.

Si strážcom môjho tajomstva a možno sa dožiješ toho, že ho porozprávaš.

Urob to pre mňa. A ešte čosi. Jedného dňa sa vráť. Vráť sa tam, kde sme strávili tú poslednú noc, než sa nám život celkom zmenil. Potom chod', ži pekný, počestný život so svojím pekným, počestným dievčaťom. Len raz sa ešte vráť ku mne.

Tvoja Marit

1

Londýn, november 2017

Snežilo.

Jane Brooková vo svojom maličkom bytíku na tichej ulici v štvrti Stoke Newington hľadela z okna na veľké vločky znášajúce sa z oblohy. Snežiť malo celý nasledujúci týždeň, a možno nasneží aj na Vianoce. Pri tej myšlienke však nepociťovala radosť. Na sneh sa nemá osamelo pozerat' z okna. Zo snehu sa má človek tešiť s niekým. Napríklad so Simonom.

Spomenula si na minulú zimu, na ten týždeň, keď nasnežilo a oni dvaja so Simonom boli šťastní. Presvedčil ju, aby si neplánovane vzala týždňovú dovolenku, čo bolo pre ňu neslýchané. Sedávali pri káve v neďalekej tureckej kaviarni, rozprávali sa, vpíjali novotu situácie, rozrušení svojou tajnou láskou. Pohľady sa im stretávali ponad stolík, bez príčiny vybuchovali do smiechu. Pri každom dotyku preskakovala iskra.

Simon v nej prebúdzať už takmer zabudnutú schopnosť zabávať sa. Kým ona bola pokojná a usporiadaná, on bol chaotický a spontánny. Objavila radosť z neskorého vstávania, keď sa k sebe túlili, ospalí a horúci. Celé dlhé popoludnia tráviavali v krčme. Vždy kúpila celý štós novin, aby si udržala prehľad, a potom čítali, popíjali, klebetili o ostatných novinároch, delili sa o balíčky čipsov a vracali sa k nej domov príjemne podgurážení. So zružovenými lícami a s ligotavými očami sa na

neistých nohách brodili závejmi, šmýkali sa a potkýnali a zachytávali sa jeden druhého. Okolo krku mala Simonov šál, ktorý voňal ako on, a držali sa za ruky v rukaviciach.

Lenivé večery trávili na pohovke, ona s nohami na Simonových kolenách, popíjali drahú whisky, ktorú doniesol, pozerali staré filmy, ktoré mal tak rád. *Život je krásny* na Vianoce. *Byt*, jeho obľúbený, na Silvestra. Simon sa z nej smial, keď na konci plakala.

„A vraj si tvrdá povaha,“ doberal si ju.

Sneženie ešte zhustlo. Jane dýchla na okno a nakreslila bezstarostnú usmiatu tvár, no vzápätí ju zotrela. Ulicou sa niesol smiech a popod okno potácavo prešlo dieťa v nepremokavom oblečení a v čižmičkách, sneh mu siahal takmer po pás. Za ním kráčal pár, žena s mužom, objímali sa okolo pása. Jane zavrela oči a oprela sa čelom o sklo.

So Simonom pochopila, aké môže byť úžasné deliť sa s niekým o svoj život. Otvorila mu svoj usporiadaný, uprataný svet a odvtedy nič nebolo ako predtým.

Nedávno ju najlepšie kamarátky Margot a Kate vzali na večeru do ich obľúbenej reštaurácie v meste. Naliali jej veľký pohár červeného vína, objednali jej biftek so špenátom a zemiakovou kašou. Margot bola v treťom trimestri tehotenstva a Kate svojej partnerke s nenútenou starostlivosťou súchala kríže. Napriek najlepšej snahe sa rozhovor zvrtol na pôrod a starostlivosť o deti, na materskú dovolenku, hypotéky a kuchynské štúdiá. Jane počúvala ich trkotanie, vnímala nežný, láskyplný pulz vzťahu a čoraz intenzívnejšie si uvedomovala, aká je nešťastná. Načúvali jej trápeniu so súcitným pohľadom, vedela však, že zo sklúčenosti sa bude musieť dostať sama.

Nedá sa večne postávať pri okne a pozorovať, ako padá sneh. Ruky aj nohy mala studené. Už celé dni poriadne nejedla. Naliehavo sa potrebovala osprchovať, umyť si vlasy

a vyhodíť staré jedlo z chladničky. Pri poslednej revízii obsahovala kus obschnutého syra, pol pohára pesta a zvädnutý šalát.

Zajtra totiž odchádza na služobnú cestu, a to do Nórska, prosím pekne. Zastonala. Nórsko.

To znamená akurát tak ďalší prekliaty sneh.

Prideliť túto úlohu Jane navrhla jej šéfka Nadine. „Navrhla“ bol však eufemizmus. Nadine vydávala príkazy, nie návrhy.

Včera vyplachtila z kancelárie a hodila Jane na stôl vyhlásenie pre médiá – hrubý krémový papier, elegantné ozdobné písmo, farebné fotografie zasnežených ihličnanov a blkotajúcich plameňov v kozube.

„Pôjdeš do Nórska sledovať vytínanie vianočného stromčeka, ktorý bude stáť na Trafalgar Square,“ oznámila jej Nadine. „Náramne okázalá tlačová cesta.“

„To mám napísať článok o stromčeku?“ spýtala sa neveriacky Jane.

V *London Courieri* pracovala takmer desať rokov. Od začiatku obdivovala Nadine ako hrdinku. Šéfka mala plavé, skoro biele nakrátko ostrihané vlasy, nosila nohavicové kostýmy a tenisky, odmietala šminky a noviny viedla rozvážne a efektívne.

Nadine mala ešte čosi, a ako Jane časom pochopila, v tomto odbore sa to vyskytovalo zriedkavo: integritu. *Courier* bol uznávaný pre objektívne spravodajstvo – a aj sám bol hoden spravodajstva vďaka tomu, že Jane nedávno odhalila dramatický imigračný škandál, ktorý vyniesol na svetlo korupciu v jadre vlády.

Akosi dúfala, že jej ďalší článok bude práve taký šťavnatý.

Hodila okom na vyhlásenie na lesklom papieri. „Vyzerá to ako poriadna bublina,“ poznamenala, načo Nadine zdvihla jedno upravené obočie. „Len som si myslela,“ pokračovala

Jane diplomatickejšie, „že by som mala radšej zostať tu. Chcem začať niečo nové. Mám množstvo nápadov...“

Nadine sa na ňu dlhú chvíľu dívala ponad okuliare a na tvári mala akýsi zvláštny, nečitateľný výraz.

„Musíš si oddýchnuť,“ povedala napokon. „Tvrdo si pracovala a už som bola svedkom, že aj skúsenejší novinári, než si ty, po takom veľkom článku vyhoreli. Navyše mám pocit, že si to v poslednom čase nemala ľahké.“

Teraz bola diplomatická Nadine, keď sa vyhla zmienke o Simonovi.

„Mala by si si vziať dovolenku,“ pokračovala. „Po takom mesiaci, aký máš za sebou, by to spravil každý. No keďže sa to zrejme nestane, áno, posielam ťa do Nórska, aby si napísala článok o stromčeku. Je to to najlepšie, čo pre teba v danej chvíli môžem urobiť.“

Jane zdvihla vyhlásenie pre médiá a pustila sa ho čítať.

V novembri sa reflektor svetových sociálnych médií upriami na Nórsko, keď sa vybraná skupina blogerov a novinárov vydá na čarovnú cestu do minulosti...

Od roku 1947 mesto Oslo každý rok podarúva Londýnu vianočný stromček z vďaky za pomoc v druhej svetovej vojne.

V roku 1940, keď Nemci vpadli do Nórska, kráľ Haakon odmietol postaviť na čelo vlády nacistického sympatizanta. Ako zázrakom unikol nemeckým bombám a zostavil exilovú vládu v Londýne. Nórsko po zvyšok vojny neúnavne vyvíjalo úsilie proti nacistickému režimu. Každý rok v lesoch pri Osle starostlivo vyberú ten najkrajší strom, ktorý nazývajú Kráľovná lesa, a loďou a nákladným autom ho prepravia do Londýna. Tento dar Nórov Londýňčanom je ústredným prvkom vianočnej výzdoby mesta a cez Vianoce predstavuje neodlučiteľnú súčasť mnohých sviatočných podujatí.

Jane chcela zaprotestovať, no Nadine ju zastavila gestom ruky. „Len pokračuj.“

Tento rok Nórsky výbor pre cestovný ruch, časopis Luxury Travel a viaceré významné značky v oblasti módy a životného štýlu sponzorujú vybraným hosťom luxusný výlet po nádhernej nórskej krajine. Hostia sa stanú svedkami vytínania stromu, pričom budú ubytovaní v najlepšíh hoteloch, ochutnajú tie najlepšie jedlá nórskej kuchyne avidia ukážky vianočných zvykov. Výlet vyvrcholí vianočným plesom, potom sa vrátia domov, aby sa zúčastnili na rozsvietení stromčeka na Trafalgar Square.

Symbol mieru pre dnešné časy, sprístupnený svetu.

„Posielam aj Andersena,“ oznámila Nadine. Zdvihla hlas: „Počuješ, Ben?“

Ben Andersen, fotograf na voľnej nohe, známy nezdolnou veselosťou, ktorú nenarušila ani jeho nedávna šnúra po bezpečných vojnových zónach, zdvihol hlavu.

„Práve som sa vrátil,“ zaprotestoval mierne. „Bol som preč pol roka. Ešte som sa ani nevybalil.“

V Benovom podaní to bola takmer sťažnosť.

„Považuj to teda za príjemnú zmenu tempa,“ uškrnula sa Nadine. „Tak či tak si príliš veľký dobrák na to, aby si odmietol. Veď je to dokonalé – si vlastne Nór, nie?“

„Som,“ prisvedčil Ben. Tvár sa mu vyjasnila. „Tuším by sme tam boli práve na vianočné trhy.“

Nadine sa celá rozžiarila. „No vidíš, tak sa mi to páči. Vezmi si príklad z Bena, Jane. Tak, keď ste obaja spokojní...“

„Len nechápem, o čom má byť tá reportáž. Má to vôbec nejaký príbeh?“ zašomrala Jane a hľadela na vyhlásenie. „Okrem toho neznášam Vianoce.“

„Ak niečo dokáže presvedčiť zarytú odporkyňu vianočných sviatkov, sú to dva týždne v Nórsku,“ poznamenal Ben. „Vianoce tam prakticky vynašli.“

„Ani nepokračuj,“ zastavila ho Jane. „Vianoce vynašli obchodné domy v snahe predať ľuďom viac vecí, ktoré nepotrebujú.“

„Súčasnú podobu Vianoc vynašiel Dickens,“ vyhlásila Nadine, posadila sa vedľa Jane a roztržito túkala e-mail do mobilu, pričom už určite myslela na voľačo iné. „Má to byť článok, ktorý zahreje dušu, čo ho však nerobí bezcenným.“ Ben oduševnene prikývol a Jane naňho vrhla znechutený pohľad. „Naši čitatelia potrebujú trochu sentimentálnosti – čosi, čo im pripomenie, že ľudia sú v podstate dobrí. Pozitívny príbeh o európskej solidarite a spolupráci môže byť to pravé orechové.“

„Presne tak!“ pritakal Ben.

Jane sa nechotne usmiala.

„Navyše,“ dodala Nadine, „koľko luxusných dovolení ti len tak padne do lona, keď píšeš pre nudné staré noviny? Len si to predstav, oheň v kozube, darčekové koše, vírivky. Musela som sa o to biť s Chrissy z *Travelu*.“

Nadine zmĺkla, aby si odpila z kávy, a Jane rýchlo vyhrkla: „Chrissy z *Travelu* je presne osoba, ktorá by tam mala...“

„Napokon, a to je hádam najdôležitejšie, vyhneš sa redakcii v predvianočnom období,“ pokračovala Nadine. „Veď uvažuj, Jane. Žiadne pracovné večierky. Žiadny priemerný obed v krčme, kde musíme vycálovať tridsať libier, aby sme jedli s papierovým klobúčikom na hlave.“

„Ty v ňom vyzeráš skvele, Jane,“ pridal sa Ben. „Mala by si ho nosiť častejšie.“

Jane záúpela. „Do Vianoc je ešte ďaleko,“ prehodila chabo. „A už ste mi ich znechutili.“

„Prídu skôr, než sa nazdáš. Aspoň budeš po dvoch týždňoch v Nórsku oddýchnutá,“ zakončila Nadine, vstala a prihladila si nohavice.

Tie zlomyselné pohľady kolegov, ako sa so Simonom obchádzame, pomyslela si Jane.

„Dobre teda,“ podvolila sa. „Beriem to. Niežeby si mi dala na výber.“

„Výborne,“ povedala svižne Nadine. „A teraz, čo sa týka styku s verejnosťou. Na starosti vás bude mať asistentka Natasha. Dávajte si na ňu pozor – už teraz ma rozčuľuje.“ Ledva badaťelne žmurkla na Jane. „Ben, tvojou úlohou bude ukázať Jane čaro sviatkov. Chcem, aby sa vrátila a pospevovala si koledy.“

„Tííichá noc,“ zatiahla Jane neradostne a zosunula sa na stoličke.

Jane sa odjakživa hrdila tým, že si od mužov udržiava odstup. Ťažko vybojované miesto reportérky v uznávanom, oceňovanom *London Courieri* pre ňu znamenalo toľké šťastie, že si ho priznávala s až poverčivou opatrnosťou. Dokonca aj po sklúčujúcom dni sa musela uštipnúť, aby sa uistila, že práve ona, s nedokonalým vzdelaním, pracuje po boku najlepších novinárov v krajine. V *Courieri* sa odrazu cítila ako ryba vo vode, našla zamestnanie, ktoré ju bavilo, a vrhla sa do práce.

A potom, pred vyše rokom, sa v redakcii zamestnal ako kultúrny spravodajca Simon Layton. „Komu by sa nepáčilo sedieť v tmavej miestnosti a pozeráť filmy?“ povedal jej.

Spočiatku mu Jane príliš nevenovala pozornosť – bol priemerne vysoký, s tmavými kučeravými vlasmi a so spevavým írskym prízvukom –, no zrazu naňho narážala všade. Uťahoval si z nej v kuchynke, lichotivo často sa jej pýtal, aký má názor na jeho prácu. Pristavoval sa pri jej stole so zrníčkami redakčných klebiet, ktorým bolo ťažko odolať, rozosmieval ju. Prel sa s ňou o politike, o ktorej, ako mu povedala, nevedel ani zbla. Každé ráno ju na stole čakala káva, presne taká, akú mala rada – silná, s poriadnou dávkou mlieka. Nenútené na ňu večer čakával, aby odchádzali spolu.